

W.F. Hermans in 1985. Foto: Rob Croes CC

KORT VERHAAL WILLEM FREDERIK HERMANS

Tijdens zijn leven heeft Willem Frederik Hermans (1921 – 1995) zijn verhalenbundel *Moedwil en misverstand*, gepubliceerd in 1949, verschillende keren aangevuld met nieuwe verhalen. Bij de vierde druk in 1966 werd de bundel uitgebreid met het korte verhaal 'Ezelsoren' dat Hermans al op 11 juni 1949 in *Het Parool* had gepubliceerd. *

Ezelsoren

Deze lesbrief duurt ongeveer een lesuur en is bedoeld voor leerlingen vanaf klas 3 van vmbo, havo en vwo. Het verhaal 'Ezelsoren' is als bijlage bijgevoegd.

OPDRACHT 1

De docent leest het verhaal 'Ezelsoren' voor. Laat de leerlingen na afloop tijdens een klassengesprek antwoord geven op de volgende twee vragen:

- Wat gebeurt er in het verhaal?
- Wat vind je van dit verhaal?

OPDRACHT 2

Lees het verhaal nog een keer voor. Stop tussendoor af en toe en stel vragen of laat vragen stellen. Het is belangrijk dat een discussie over het verhaal op gang komt. Mogelijke vragen die je zou kunnen stellen zijn:

- Welk beeld krijg je van de vader van de ik-figuur?
- Waarom leest de vader een moeilijk boek?
- Waarom wordt de vader aan Artis cadeau gegeven?
- Welke indruk krijg je van de sfeer en de omgeving?
- Waarom wordt de vader aangeduid als 'ezel'?
- Wat valt je op aan de taal die Hermans gebruikt?

OPDRACHT 3

Na het bespreken van het verhaal en het uitwisselen van de mogelijke antwoorden op de vragen (bijvoorbeeld in tweetallen of groepjes) schrijven leerlingen op wat de belangrijkste vraag is die dit korte verhaal bij hen oproept (de hamvraag). Dit is een vraag die:

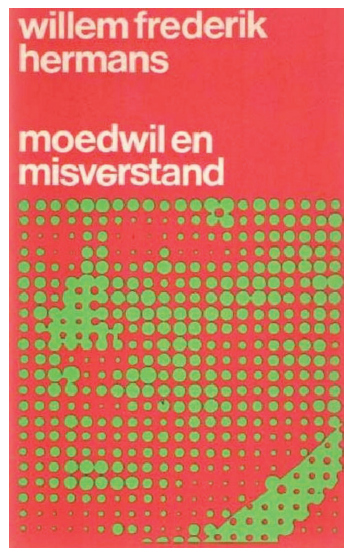
- belangrijk is voor het verhaal als geheel;
- de lezer niet meer loslaat na het horen / lezen van dit verhaal;
- op meerdere manieren te beantwoorden kan zijn;
- uitnodigt tot discussie.

OPDRACHT 4

Laat leerlingen hun hamvraag met elkaar uitwisselen. Ze vergelijken elkaars hamvragen en ze proberen door elkaar kritisch te bevragen tot hun persoonlijke hamvraag te komen. Daarna schrijven ze een voorlopig antwoord op.

OPDRACHT 5

Laat leerlingen een definitief antwoord op hun hamvraag opschrijven dat zij ondersteunen met gegevens uit het verhaal. Als tip kun je leerlingen de controlevraag meegeven: 'Hoe weet ik dit?'

* Het Willem Frederik Hermans instituut heeft het verhaal 'Ezelsoren' beschikbaar gesteld voor deze lesbrief in het kader van de Schrijfwedstrijd Willem Frederik Hermans.

Ezelsoren

Mijn vader is een ongehoord domme man. Daardoor heb ik van jongsaf aan veel met hem te stellen gehad. Als ik ziek was en hij mij het drankje moest ingeven met een lepel, zette hij zijn eigen mond open inplaats van de mijne.

Op een avond—ik was ongeveer een jaar oud—zou hij mij baden, want mijn moeder logeerde bij mijn grootmoeder, die met een gebroken been in bed lag. Terwijl ik in het lauwe kinderbadje zat, werd er gebeld. Mijn vader liet zeep en spons op de grond glijden en ijde naar de deur, nadat hij, bang dat ik zou afkoelen, mij met bad en al op het gasfornuis had gezet.

Bij zijn terugkomst was ik gekookt. Enfin, daar is het aan te danken dat ik niet halfgaar ben zoals hij.

Juist omdat hij zo dom is, leest hij een moeilijk boek. Al meer dan veertig jaar is hij daarmee bezig, iets anders leest hij niet. Het is de *Ethica* van Spinoza. Mijn vader heeft hem in Franse, Duitse, Engelse en Nederlandse vertalingen, maar verder dan de eerste bladzijden is hij nooit gekomen. Als hij de inhoudsopgave, de inleiding van de vertaler en het beknopt overzicht van Spinoza's leven, dat aan het eigenlijke vertoog vooraf pleegt te gaan, uit heeft, vouwt hij z'n handen op z'n buik en valt in slaap.

Enige tijd geleden heeft hij het zo bont gemaakt, dat mijn moeder en ik besloten hem dan maar aan Artis cadeau te doen.

Verleden zondag ben ik hem daar gaan bekijken. Ze hadden hem bij de hoefdieren ondergebracht. Links van hem stonden zebra's en aan de rechterkant knabbelden Perzische ezeltjes op worteltjes die kleine kinderen door de tralies staken.

Mijn vader trok in het geheel geen publiek. De mensen dachten zeker dat hij een oppasser was die het hok moest schoonmaken en een ogenblikje uitrustte. Achter de omheining zat hij namelijk, in z'n vest, op een rieten stoeltje, naast een uit-

gedroogd kunstvijvertje van 1 vierkante meter oppervlakte. De zon straalde prettig en mijn vader scheen het niet kwaad te hebben. Er klonk gelach en geschreeuw van kinderen, gekakel van vogels die men elders in de stad niet hoort, soms het gebrul van een leeuw, het regelmatig geloei van een exotisch rund of een bison. Ik werd er weemoedig van. Zeker twintig jaar was ik niet in Artis geweest, had ik die geluiden niet vernomen. Twintig jaar geleden was ik nog klein, toen vond ik het nog leuk in een dierentuin.

Op het hek dat mij van mijn vader scheidde, hing in een glazen lijstje zijn pasfoto, met de hand bijgekleurd. Erboven stond geschreven Ezel en eronder: *Asinus Domesticus L.*, geschenk van de heer K. J. Verknierst.

‘Zo, ben jij daar,’ zei mijn vader.

Spinoza lag op zijn knie.

‘Vertel mij eens, wat is het verschil tussen een modus en een attribuut?’

‘Dat kunt u op de eerste bladzij al vinden,’ zei ik, ‘houdt u zich toch bij wat er staat.’

‘Jij zegt maar wat,’ antwoordde hij kribbig, ‘je begrijpt er zelf niets van.’

Op dat ogenblik kwam mijn moeder uit het nachthok met een kopje thee.

‘Man, hier is je thee,’ zei ze.

‘Zet maar neer,’ mompelde hij, zijn ogen niet van Spinoza opslaand.

Maar er was geen enkel tafeltje waarop zij z’n thee had kunnen neerzetten.

Ik wilde niet aanzien hoe dit zou aflopen en ben toen maar verder gelopen, naar de echte ezels. Die hebben ogen van sukade en hun oren zijn orgelpijpen van bont; hoeveel bekoorlijker dan de ezelsoren die mijn vader aan zijn *Ethica* maakt!

Amsterdam, juni 1949